

PVO OPERAČNÍCH ZÁLOH A DRUHÝCH SLEDŮ FRONTU ZA PŘESUNU

Velký prostorový rozmach soudobých operací, nezbytnost změn vytvořených uskupení sil a prostředků nebo rozvinování nových vyvolávají nutnost přesunu vojsk a čerstvých záloh do prostorů bojové činnosti. Tento přesun může být uskutečněn pochodem, převozem nebo kombinovaně. Hlavním způsobem přesunu však bude pochod.

Pochod zabezpečuje lépe než jiné druhy přesunu utajení přesunů vojsk, stálou pohotovost kompletních svazů a svazků k plnění úkolů ve všech etapách přesunu, menší zranitelnost vojsk údery nepřítele, lepší možnosti řízení vojsk a manévru při překonávání zamořených, rozrušených a zaplavených prostorů a dostatečně vysoké tempo přesunu.

Operační zálohy a druhé sledy frontu mohou uskutečňovat přesun samotně nebo v sestavě vojsk frontu jak z hloubky území k frontě, tak podél fronty nebo ze sestavy prvního sledu do druhého sledu.

V článku se budu zabývat PVO přesunu operačních záloh a druhého sledu frontu z hloubky území k frontě. Operačními zálohami a druhým sledem frontu rozumím vojska v síle armády nebo sboru různého národního nebo spojeneckého složení.

Utajení přesunu vojsk je v soudobých podmínkách velmi obtížné. Proto již v prvních hodinách války a prakticky v jakékoliv vzdálenosti od fronty mohou být vojska napadena údery nepřítele, a to leteckými údery, balistickými raketami a křídlatými raketami.

Za přesunu vůbec a za pochodu zvláště jsou svazy a svazky nejzranitelnější údery letectva, a proto musí mít spolehlivou protivzdušnou obranu. Přesun operačních záloh a druhého sledu frontu může probíhat za nejrozmantějších podmínek před zahájením, při zahájení nebo v průběhu války. Může započít před začátkem války a skončit v jejím průběhu, a to jak za použití jaderných, tak konvenčních zbraní. Nezávisle na podmínkách přesunu musíme svazy a svazky spolehlivě bránit proti úderům vzdušného nepřítele.

PVO operačních záloh a druhého sledu frontu při přesunu bude do značné míry záviset na možnostech a charakteru činnosti vzdušného nepřítele, na terénu, na složení a uskupení sil a prostředků vojsk PVOS a vojenského okruhu, které jsou rozvinuty v pásmu přesunu operačních záloh. Dále bude záviset na vybavenosti operačních záloh a druhého sledu frontu organickými svazky a útvary vojska PVO pozemního vojska.

Možný charakter činnosti nepřátelského letectva

Podle názorů velení NATO je jedním z hlavních úkolů vojenského letectva izolace prostoru bojové činnosti, jejímž cílem je znemožnit přísuny záloh a materiálu do prostoru bojové činnosti, omezit volnost manévru, narušit velení a podlomit morální stav našich vojsk.

Izolace prostoru bojové činnosti se uskutečňuje do hloubky až 600 km formou hromadných nebo soustředěných úderů na vojska v prostorech soustředění (při nakládání), v pochodových prouděch a převozech (při průchodu soutěskami, průmysky, při přechodu velkých vodních toků) i na vojska v prostorech velkých zastávek a denního odpočinku. Na širokých vodních překážkách může letectvo bořit mosty, přepraviště, na železničních důležitých železničních uzly, nakládací a vykládací stanice. Může také vytvářet jaderné překážky, bořit přehradní hráze a způsobovat záplavy rozsáhlých oblastí a jiné umělé překážky.

K plnění úkolů izolace prostoru bojové činnosti se plánuje až 15 % sil letectva, vyčleněných pro operaci. K těmto úkolům využívá především taktického letectva, ale i křídlatých a balistických raket. Křídlaté a balistické rakety používá především na objekty stacionárního charakteru (vojska v prostorech soustředění, důležité železniční uzly, týlové základny), taktické letectvo může účinně působit proti přesunujícím se vojskům i bořit menší komunikační objekty různého druhu.

Bombardovací údery taktického letectva mohou působit ve dne i v noci na objekty a vojska v prostorech soustředění, velkých zastávek a v prostorech odpočinků v celkovém počtu 100 a více letounů, členěných při použití konvenčních zbraní do skupin 8 až 16 i více letounů, při použití jaderných zbraní do skupin 2 až 4 i jednotlivých letounů. Úderům může předcházet zesílený vzdušný průzkum. K ničení mostů, tunelů, železničních stanic, přehradních hrází, prostředků PVO a jiných důležitých stacionárních i pohyblivých cílů musíme počítat, že využije protizemních raket a řízených leteckých pum s televizními, laserovými a infračervenými samonaváděcími hlavicemi.

Proti pochodovým proudům a převozům bude taktické letectvo s největší pravděpodobností působit malými skupinami letounů, jejichž sestava bude záviset na charakteru terénu, typech letounů, použité výzbroji a na charakteru objektu. Údery povede převážně z přízemních, malých a středních výšek.

S přibližováním operačních záloh k prostoru bojové činnosti bude intenzita letectva narůstat. Při přesunu druhého sledu frontu k čáře zasazení do sražení, zvláště pak při rozvinování a zasazení do sražení může působit i vojenské letectvo, zejména bitevní vrtulníky, proti tankovým a mechanizovaným proudům.

Organizace PVO přesunu operačních záloh a druhého sledu frontu je důležitou součástí celkové přípravy přesunu a v tom základním zahrnuje:

— organizací průzkumu vzdušného nepřítele a uvědomování vojsk,

— organizaci protiletadlové obrany,
— organizaci velení a součinnosti vojska PVO operačních svazů se svazky PVOS toho státu, na jehož území se přesun uskutečňuje, součinnosti se stíhacím letectvem druhsledových, popř. prvosledových frontů, dále se silami a prostředky PVO okruhu, které jsou v pásmu pochodu.

Kromě toho zahrnuje organizaci ochrany radioelektronických prostředků PVO proti radioelektronickému rušení, organizaci všestranného zabezpečení, zvláště zabezpečení raketami a municí. (V článku si všimnu jen prvních tří problémů.)

Průzkum vzdušného nepřítele a uvědomování vojsk

V prostorech soustředění, při přesunech a v prostorech odpočinku zabezpečují průzkum vzdušného nepřítele zpravidla ty svazky PVOS, na jejichž teritoriu budou svazy operačních záloh (druhý sled frontu) rozmístěny, nebo se budou přesunovat.

S přibližováním do prostoru bojové činnosti prvosledových frontů budeme využívat výsledků průzkumu vzdušného nepřítele těchto frontů. Proto bude velmi důležité koordinovat systém a režim práce bojových směn na velitelských stanovištích PVO jednotlivých národních armád, abychom výsledků průzkumu mohli využít v rámci koalice.

Uvědomování vojsk o vzdušné situaci budou zabezpečovat velitelské stanoviště svazků PVOS, popř. společná velitelská stanoviště letectva a vojska PVO frontu. Ostatní velitelská stanoviště vojska PVO přesunujících se operačních záloh a druhých sledů frontů organizují odposlech těchto sítí uvědomování.

V prostorech soustředění a odpočinku je však nutné rozvinout alespoň část radiotechnických útvarů PVO přesunujících se svazů, aby v případě hromadného nebo soustředěného úderu letectva nepřítele mohli náčelníci vojska PVO využít i vlastních prostředků a nebyli odkázáni jen na součinnostní strany.

Kromě toho se v prostorech soustředění a odpočinku (velkých zastávek) organizuje příjem uvědomování o vzdušné situaci od nejbližších radiotechnických jednotek vojsk PVOS, popř. frontu, v jejich směrech hlášení.

Vojska při převozech můžeme též uvědomovat prostřednictvím náčelníků železniční dopravy ve stanicích, kteří jsou o vzdušné situaci péčí svazků PVOS informováni. Radiotechnické útvary a jednotky PVO se zpravidla přesunují po několika pochodových osách (po rotách na čele hlavních sil) nebo v samostatnému proudu. Za pochodu musí být neustále v pohotovosti k rozvinutí a zahájení průzkumu vzdušného nepřítele a uvědomování svazků a útvarů napadeného vševojskového svazu.

Při organizaci průzkumu věnujeme zvláštní pozornost průzkumu pozorováním, který je ve dne dostatečně efektivní, zejména při zjišťování vzdušných cílů v přízemních a malých výškách. Proto tento způsob průzkumu organizujeme jak za pochodu (převozu), tak v prostorech soustředění a odpočinku.

Protiletadlová raketová a protiletadlová dělostřelecká obrana

Hlavní silou PVO přesunujících se operačních záloh a druhého sledu frontu zpravidla budou svazky PVOS, na jejichž teritoriu se přesun uskutečňuje. Proto také při volbě prostorů soustředění a odpočinků (prostorů nakládání a vykládání) budeme přihlížet k uskupení protiletadlových raketových útvarů a svazků. Organické síly a prostředky PVO operačních záloh a druhého sledu

frontu je účelné použít tak, aby jejich uskupení navazovalo či doplňovalo uskupení vojsk PVOS. Proto PVO operačních záloh, zvláště v prostorech soustředění, ve výchozích prostorech pro pochod a přepravu, v prostorech odpočinků budeme řešit v těsné součinnosti mezi svazky PVOS a odděleními PVO přesunujícími se svazů operačních záloh. Prostředníkem této součinnosti by měly být orgány velení příslušného teritoriálního okruhu.

Budou-li svazy a svazky operačních záloh ve výchozím prostoru pro pochod (převoz) spolehlivě bráněny silami PVOS a vojenského okruhu (frontu), může se část sil a prostředků přesunujících se operačních záloh předsunout do předurčeného prostoru denního odpočinku (popř. k obraně důležitých komunikačních uzlů) a rozvinout se v těchto prostorech do bojové sestavy.

Během vlastního pochodu (převozu) dosáhneme nepřetržitě PVO účelným rozdělením prostředků PVO operačních záloh do pochodových proudů (převozů). K přímé obraně převozů jsou nejvýhodnější přenosné protiletadlové raketové komplety a malorázové protiletadlové dělostřelectvo. Umísťují se na plošinách železničních vozů na čele a zádi převozů. K obraně pochodových proudů jsou nejvýhodnější (kromě uvedených prostředků) ještě protiletadlové raketové komplety blízkého dosahu. Rozčleňují se do pochodových proudů po četách (dvojicích bojových vozidel) a družstvech tak, aby bylo dosaženo souvislé protivzdušné obrany pochodových proudů, především hlavních sil.

Útvary a svazky vojska PVO, začleněné do pochodových proudů operačních záloh, se mohou k obraně vojsk rozvinout plánovitě (při obraně vojsk v prostorech velkých zastávek, odpočinků, při přechodu širokých vodních toků, v prostoru horských přechodů a průsmyků), nebo neplánovitě podle situace (k odrazení začínajícího náletu vzdušného nepřítele, při vynuceném zdržení přesunu vojsk).

Mají-li přesunující se operační zálohy (druhý sled frontu) ve své organizaci protiletadlový svazek středního dosahu, přesunuje se zpravidla po oddílech po dvou až třech pochodových osách před čely pochodových proudů hlavních sil. Oddíly jsou v neustálé pohotovosti k okamžitému rozvinutí a vedení palby na vzdušného nepřítele. V prostoru odpočinku se svazek rozvíjí do bojové sestavy.

Po zastavení pochodových proudů v prostorech odpočinku zaujímají oddíly bojovou sestavu v blízkosti prostorů rozmístění nebo pochodových os hlavních sil se vzdáleností mezi oddíly podle obvyklých norem.

Má-li přesunující se operační svaz v sestavě protiletadlový pluk malého dosahu, může jej použít k obraně armádních objektů, nebo se může přesunovat před čely hlavních sil prvosledových svazků. V prostoru velkých zastávek a odpočinků se pluk rozvíjí do bojové sestavy k obraně hlavních sil.

Analogicky používáme i protiletadlové pluky malého dosahu vševojskových svazků. V jednotlivých případech můžeme pluky tohoto typu rozdělovat do pochodových proudů bráněných vojsk po bateriích se stanovenými vzdálenostmi a v neustálé pohotovosti k rychlému rozvinutí a zahájení bojové činnosti.

Protiletadlové pluky blízkého dosahu naopak zásadně rozdělujeme do pochodových proudů bráněných vojsk, zpravidla po dvojicích bojových vozidel, neustále připravených ke střelbě z krátkých zastávek.

Protiletadlové baterie motostřeleckých a tankových pluků se přesunují zpravidla po četách v sestavě pochodového proudu předvoje (předsunutého odřadu) nebo hlavních sil pluků a jsou v pohotovosti k palbě z chodu nebo z krátkých zastávek.

Čety protiletadlových střelců, vyzbrojené přenosnými protiletadlovými komplety, se rozdělují po družstvech a přesunují se v sestavě pochodových proudů velitelských stanovišť a motostřeleckých praporů.

Mohu tedy shrnout. Protiletadlovou obranu operačních záloh a druhého sledu frontu zajišťujeme jednak systémem zonální PVO, tj. silami a prostředky PVOS v součinnosti s rozvinutými organickými silami vojska PVO, jednak systémem nepřetržitě a přímé obrany pochodových proudů (převozů) organickými prostředky vševojskových útvarů a svazků, rozčleněnými v pochodových proudech vojsk (na převozech) a způsobilých vést střelbu z chodu nebo z krátké zastávky.

Systém zonální protivzdušné obrany je neúčinnější. Pro jeho organizaci jsou vytvořeny nejvýhodnější podmínky ve výchozím prostoru pro pochod, v prostorech velkých zastávek a odpočinků, popř. při přechodu širokých vodních překážek a horských přechodů.

Systém přímé a nepřetržitě protivzdušné obrany může být i za pochodu zesílen systémem zonální PVO v mezích palebného dosahu prostředků PVOS i vojska PVO rozvinutých v pásmu přesunu nebo v jeho blízkosti. Mimo dosah těchto prostředků je nutné organizovat součinnost k využití stíhacího letectva. Stíhací letectvo brání nejdůležitější úseky pochodových os, nakládací a vykládací prostory, soutěsky, vojska na přepravách přes široké vodní překážky a v prostorech odpočinku. Obranu uskutečňuje stíhací letectvo PVOS i frontu ve stanovených prostorech střehem na letištích nebo ve vzduchu.

Organizace velení a součinnosti

Cílem velení za přesunu je zabezpečit a udržovat stálou bojovou pohotovost sil a prostředků PVO k úspěšnému splnění úkolů PVO.

Vojsku PVO přesunujících se operačních záloh (druhého sledu frontu) velí vševojskový velitel. Příslušný náčelník vojska PVO uskutečňuje praktická opatření organizace velení a součinnosti a plánuje řízení bojové činnosti vojska PVO. Hlavní opatření spočívají v:

- včasném vytvoření systému průzkumu, uskupení protiletadlových prostředků na důležitých úsecích pochodových os a rozdělení ostatních prostředků do pochodových proudů (převozů);
- uskutečňování včasného manévru k zesílení protivzdušné obrany v důležitých prostorech v pásmu přesunu (prostory odpočinku, průchody důležitými komunikačními objekty a terénními tvary);
- kontrole přesunu svazků, útvarů a jednotek vojska PVO a kontrole včasného zaujetí stanovených bojových sestav a pohotovosti k odražení úderů vzdušného nepřítele.

Centralizované velení se uskutečňuje z VS vojska PVO přesunujícího se svazu, z VS PVO svazků a z VS protiletadlových svazků a útvarů. Ve výchozím prostoru pro pochod, popř. i v prostorech odpočinku můžeme velení zabezpečit z VS svazku PVOS, na jehož teritoriu vojska jsou.

Řízení bojové činnosti svazků a útvarů vojska PVO při odražení náletů vzdušného nepřítele může být různé, v určitém rozsahu centralizované a v určitém decentralizované. Centralizované velení připadá v úvahu tehdy, když většina nebo všechny prostředky PVO svazu jsou rozvinuty k obraně vojsk ve výchozím prostoru, v prostoru odpočinku, nebo je-li část sil rozvinuta k obraně

přepravišť, mostů, horských soutěsek nebo důležitých úseků na pochodových osách.

Decentralizované velení připadá v úvahu za pochodu a při odrážení náletů vzdušného nepřítele v přízemních a malých výškách.

K udržení nepřetržitého velení se využívá organických spojovacích prostředků vojska PVO, spojovacích sítí vševojskových štábů, popř. i vojsk PVOS a letectva.

Jedním z nejdůležitějších úkolů velitele, štábu a náčelníka vojska PVO při organizaci přesunu operačních záloh je **organizace součinnosti**. Organizuje ji podle konkrétní situace velitel a štáb vojenského okruhu (frontu), z jehož sestavy se zahajuje přesun. Při organizaci součinnosti stanoví:

- úkoly radiolokačního průzkumu vzdušného nepřítele a uvědomování vojsk o něm,
- složení, uskupení, úkoly a způsob bojové činnosti vojsk PVOS, vojska PVO frontu a frontového stíhacího letectva rozvinutých (působících) v pásnu přesunu,
- způsob přesunu a prostory rozvinování vojska PVO přesunujících se operačních záloh nebo druhého sledu frontu,
- rozvinování míst velení, způsob jejich přemísťování, převzetí a předání velení, organizaci spojení a jednotné signály,
- zásady a pravidla odrážení náletů vzdušného nepřítele ve společném prostoru bojové činnosti.

Organizace PVO za přesunu operačních záloh a druhého sledu frontu je složitým problémem, na jehož řešení se podílejí jak orgány velení vojska PVO frontu, tak letectva a vojsk PVOS. Koordinování jejich činnosti přísluší vševojskovému veliteli, je vševojskovou záležitostí. Význam řešení tohoto problému je dán skutečností, že prostředky vzdušného napadení nepřítele budou hlavní úhrozą pro přesunující se vojska, a proto účinná PVO může významně přispět k úspěšnému a včasnému přesunu operačních záloh do prostoru bojové činnosti.